

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informații, opinie și idei de larg interes național
editată de FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

ȘANSA DE REDRESARE ECONOMICĂ A ROMÂNIEI ESTE AGRICULTURA

- ne declară academicianul David Davidescu

- Stimule domnule academician, în mai multe rânduri, inclusiv în paginile revistei noastre, ați susținut ideea că agricultura reprezintă principalul domeniu economic prin care se poate redresa România. Iată că recentul sondaj, efectuat de Institutul de Sociologie și Opinie Publică al Fundației „România de Mâine”, confirmă opinia dv.: peste 43 la sută dintre cei cehioniați cred că, dintre 10 ramuri economice posibile, agricultura este cea mai importantă. Următoarea ramură clasată nu intrunește decât 18,82 la sută. Cum comentați acest fapt?

- Am cercetat și eu sondajul, apărut în revista *Opinia națională*, și-l apreciez ca pe un eveniment de referință. Întrebările sunt interesante, cu deschidere asupra realităților de fond ale României, și sunt formulate cu profesionalism, astfel încât să nu inducă subiecților cuestionați nici o „sugestie”, să nu le influențeze răspunsurile în nici un fel. În faptul că operatorii de teren au fost studenți ai Universității „Spiru Haret”, care și-au efectuat astfel practica de specialitate, sporește acuratețea și obiectivitatea rezultatelor finale. Rezultate care sunt și foarte oportune; vin la timp, tocmai când

se discută strategia pe termen scurt și mediu de care are atâtă nevoie România. Așa după cum sublinia, pe bună dreptate, prof. univ. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației „România de Mâine”, directorul general al Institutului de Sociologie și Opinie Publică, sondajele de opinie, diagnoza și prognozele sociologice sunt și pot

**Sondajul ISOP
al Fundației
„România de Mâine”
în atenția specialiștilor**

fi de un real folos în adoptarea sau corectarea decizilor politice cu impact social, sunt de natură a contribui la apropierea de realitate a strategiilor reformei. Din această perspectivă, agricultura nu are cum să nu fie în atenția întregii populații. Însemnatatea ei este evidentă. Oricine își dă seama că agricultura reprezintă un izvor de profit, întrucât ea utilizează sursa de energie gratuită care este soarele. Sursă care, dacă știi să-o potențezi prin intermediul soiurilor superioare,

îngrășămintelor, irigațiilor, asigură producții competitive inclusiv la export. Pentru că grăul, de exemplu, poate avea aceleași calități în România ca și în Australia, putem pătrunde mai ușor cu el pe piața internațională, decât cu produsele industriale. De aceea dezvoltarea agriculturii reprezintă pentru România o prioritate.

- Această relație este convingătoare; recentul sondaj ISOP o evidențiază pregnant. Așa stănd lucrurilor, de ce agricultura românească nu se ridică la nivelul posibilităților sale?

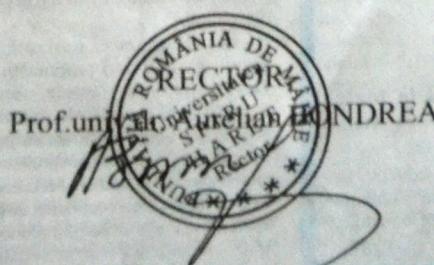
- Pentru că politica agrară din perioada tranzitiei încă se mai conduce după sfaturile experților străini, nu ale celor autohtoni. Așa se face că am pulverizat proprietatea agricolă. La sfârșitul operațiunilor de reconsiderare a dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole – conform Legii 18/1991 – agricultura țării noastre se găsește în fața a 48 milioane parcele de teren agricol, stăpânite de 6,5 milioane proprietari, cu o suprafață medie de proprietar de 1-2 hectare, cu variații între 0,5-10 hectare.

Mihai IORDĂNESCU
(Continuare în pag. 6)

COMUNICAT al UNIVERSITĂȚII „SPIRU HARET”

În ședința CONSILIULUI NAȚIONAL DE EVALUARE ACADEMICĂ ȘI ACREDITARE din 14 februarie 2000, au fost acreditate următoarele facultăți ale UNIVERSITĂȚII „SPIRU HARET”:

- Drept;
- Management Financiar-Contabil;
- Limbi și Literaturi Străine;
- Educație Fizică și Sport.

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida
Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

MANAGEMENTUL TRANZIȚIEI ÎN ROMÂNIA – REFLEX AL NEÎMPLINIRILOR

Prof.univ.dr. Gheorghe MANOLESCU

Deschidere conceptuală

În acest sens, transformarea procesuală a societății sociale, în particular a economiei sociale, impune orientarea deciziilor și acțiunilor spre finalitatea intrinsecă a tranzitiei mondiale, plasarea dinamică evolutive a tranzitiei de la socialism spre capitalism pe tracătoria de evoluție, temporar inexorabilă, de la capitalism național la globalism financiar.

În ultimele decenii capitalismul, în sensul său original, transpus în mentalitate și comportamente, în instituții și paradigmă, se volatilizează sub presiunea unor forțe și energii insuficiente și adesea incorect delimitate, definite, interpretate și înțelese, evoluția să îndreptându-se spre ceva încă incert și difuz percept (cel puțin la nivelul cunoașterii ortodox-convenționale). Avere, banul, firma, piață, munca, comunitatea, educația, securitatea etc. se redefineste, metamorfozându-și esența, dar și conținutul și forme de delevare, economia de piață, caracteristica intrinsecă a capitalismului original, devenind, într-un alt plan ontic, paradigmatic încă amorf, un altfel de economie de comandă, „ascultând” de reguli și norme dure, instituțional impuse, funcționarea acesteia realizându-se în sensul „îndeplinirii” unor dezideriate, unor finalități „fără granițe”.

(Continuare în pag. 2)

Preocupări economice
în opera lui
M. Eminescu (II)
pag. 4

Camil Petrescu
și primatul valorii
pag. 5

Sistemul educațional
românesc:
Poartă spre
Uniunia Europeană
pag. 6

Runda mileniului
și participarea
României
pag. 7

DEZBATERE PUBLICĂ

sub egida

Institutului de Sociologie și Opinie Publică
din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

In cadrul dezbatelii au apărut:

- Starea națiunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO? Articol de prof.univ.dr. Aurelian BONDREA (Adevărul de luni, 18 octombrie 1999 și Opinia națională, nr. 258)
- Repere economice Articol de prof.univ.dr. Gheorghe ZAMAN, directorul Institutului de Economie Națională (Opinia națională, nr. 261 din 8 noiembrie 1999)
- Repere agricole Articol de prof.univ.dr.doc. David DAVIDESCU, membru al Academiei Române (Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)
- Repere programatice privind agricultura Articol de dr.ing. Gheorghe STANCIU (Opinia națională, nr. 262 din 15 noiembrie 1999)
- Costurile sociale și învățămîntele tranzitiei economice Articol de academician Nicolae N. CONSTANTINESCU, președintele Secției de Științe Economice, Juridice și Sociologice a Academiei Române, președintele Asociației Generale a Economiștilor din România (Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999)
- Evaluări în plan social Articol de prof.univ.dr. Gheorghe RĂBOACĂ (Opinia națională, nr. 263 din 22 noiembrie 1999 și 264 din 29 noiembrie 1999)
- Etatismul, centralismul în economie blochează piața Convoare cu prof.univ.dr. Constantin IONETE, membru al Academiei Române, director general al Institutului Național de Cercetări Economice (Opinia națională, nr. 264 din 29 noiembrie 1999)
- Relansarea economiei nu se realizează numai prin austerioritate Articol de prof.univ.dr. Mircea BOULESCU (Opinia națională, nr. 265 din 6 decembrie 1999)
- Interesul național și politica externă a României Prof. univ. dr. Constantin VLAD, (Opinia națională, nr. 265, din 6 decembrie 1999)
- Calitatea actualului politic Articol de prof. univ. dr. Vasile M. CĂTUNEANU (Opinia națională, nr. 266, din 13 decembrie 1999)
- Distorziuni și involuții în relațiile economice externe ale României Prof. univ. dr. Constantin MOISUC (Opinia națională, nr. 267)
- „Eu cred în destinul României!” Convoare cu prof. univ. dr. Aureliu Emil SĂNDULESCU, membru al Academiei Române (Opinia națională, nr. 268)
- Reforma fiscală și creșterea economică Lector univ. drd. Doina LEONTE, Facultatea de Marketing și Comerț Exterior, secretar general adjunct în Ministerul Finanțelor (Opinia națională, nr. 269)
- Lipsa viziunilor mari în alinierea strategică a României Prof.univ.dr. Ioan GĂF-DEAC, Facultatea de Management Financiar-Contabil, (Opinia națională, nr. 270)
- Demnitarea istorică ascunde demolarea istoriei Convoare cu academicianul Dan BERINDEL, președintele Secției de Științe Iсторice și Arheologice a Academiei Române (Opinia națională, nr. 272)

În curând vor apărea intervențiile:

- Prof.univ.dr. Lányi Szabóles, președintele Agenției Naționale pentru Știință, Tehnologie și Inovare
- Lector univ. Marin COMSA

Abonați-vă la revista „Opinia națională”!

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

De asemenea, solicitări de abonament se pot adresa redacției cu plată prin mandat poștal sau dispozitie de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont: 2511.1-23.1/rol B.C.R., Sucursala Unirii

MANAGEMENTUL TRANZIȚIEI ÎN ROMÂNIA - REFLEX AL NEÎMPLINIRILOR

(Continuare din pag. 1)

Inexorabilitatea temporară a acestui proces impune, evident, tranzitiei societăților foste socialiste necesitatea practicării unui management transgresiv, care să vadă dincolo de conformitatea economiei de piață, să plaseze dinamica evoluției pe traекторia „adevărată”, pe pista căstigătorului, și nu să cantoneze deciziile și acțiunile manageriale în perimetru „insalubru” al mecanismelor piețelor capitaliste de sorginte liberal - monetariste.

Dezideratele managementului tranzitiei

Obiectivul fundamental al managementului tranzitiei în România, ca de altfel și în celealte țări foste socialiste, este inserarea pe traectoria „adevărată”, care poate duce, în condiții favorabile, la regăsirea poporului român într-o perspectivă benefică evoluției și dezvoltării.

Tendința evolutivă postbelică a societăților și economiilor, îndeosebi în ultimele decenii, relevă faptul că, pe termen mediu, nimic din ce a fost nu va mai fi, și ce va fi depinde de autenticitatea experimentalui mondo-societal pe care omenirea îl realizează în prezent.

Tranzitia de la socialism la capitalism, definită ca o trecere de la o stare a sistemului societal la o altă stare a acestuia, diferită de prima prin însăși structura ontică a proprietății, se constituie ca un proces transformativ complex, care afectează toate palierile structurale și componente funcționale, în particular economia și instituționalizarea acesteia.

Circumscrișa componentei economice a societății, tranzitia de la socialism la capitalism are ca prioritate instituirea proprietății private, în conținutul și formele capabile să genereze funcționalismele economiei de piață, orientată spre concurență și performanță. Fără realizarea acestei priorități, implementarea și aplicarea regulilor și instrumentelor specifice economiei de piață (liberalizarea prețurilor, constituirea piețelor financiare, relaxarea fiscală, deconcentrarea sistemului productiv etc.) vor debilita și haotiza sistemul economic, generând comportamente antiéconomice la nivel de individ și agent economic, demolând averea, activele economice ale societății. În cazul în care esența ontică a economiei de piață nu este constituită, fenomenologia comportamentală și motivatională specifică acesteia nu se poate manifesta, conținutul și formele instituționale și funcționale ale acesteia fiind distorsionate, denaturate și discreditate.

În acest sens, derivate din prioritățile instituirii proprietății private, și pe baza acesteia, componentele secvențiale ale tranzitiei economice sunt: liberalizarea prețurilor, de orice natură; constituirea piețelor și adevararea politicilor economice. Logica intrinsecă a economiei de piață reclamă existența subiecțiilor economici independenți, a căror activitate se orientează conform dezideratelor

profitului și supraviețuirii, capabili și dispuși să reacționeze activ și pozitiv, din punct de vedere economic. În semnalele prețurilor, prețuri „produse” de mecanismele concurențial instituite, și numai în aceste condiții aplicarea și utilizarea instrumentelor de politică economică specifice economiei de piață. În cazul utilizării unor asemenea instrumente, în particular monetare și fiscale, chiar în condițiile realizării formale a liberalizării prețurilor și constituiri „substitutelor” piețelor, fără o bază reală a proprietății private, în forme instituțional adecvate, generează, în ultima instanță, destruirea economică, disfuncționalitatea organizațională, comportamente entropică în planul capitalizării și finanțării, cu consecințe nefaste asupra parametrilor economiei, asupra potențialului productiv al acesteia.

Privatizarea – prioritate și premisă a tranzitiei

Managementul tranzitiei impune necesitatea implicării totale a statului în realizarea privatizării rapide a sistemului economic, în conformitate cu o strategie socială a acesteia. În acest sens finanțarea privatizării constituie un obstacol-capcană în asigurarea unei privatizări inițiale echitabile, evolutiv eficace, și cu finalitate performanțială. Privatizarea constituie condiția, premisa și nu scopul, finalitatea tranzitiei. Actorii privatizării, în condițiile aplicării unui management public al tranzitiei, sunt trei: statul, care cedează active; întreprinzătorii (managerii) care preiau activele; corporația, care veghează, până la „socializarea” sau „individualizarea” proprietății, la buna funcționare a firmei private.

Corporația se constituie preponderent din reprezentanți ai angajaților firmei și din eventualii acionari ai acesteia. Întreprinzătorii, preluând activele, vor socializa sau individualiza capitalul social al firmei într-un perioadă de timp prestabilită, fie pe baza profitului obținut, fie din surse proprii, fie prin lansarea de acțiuni.

Important este ca statul să rămână, cât mai rapid, proprietar public numai a unui segment din averea națională, procesul real de privatizare a celuilalt segment, de altfel majoritar, realizându-se pe baze contractuale, la nivel microeconomic.

Nu banii obținuți prin vânzarea activelor constituie sensul privatizării, ci „moneda” generată prin funcționarea firmelor private într-un mediu concurențial pe care acestea îl creează.

Concurența alege adeverării întreprinzători, „oamenii de afaceri”, iar corporația veghează la rapida reconstruire, pe baze private, a capitalului social al firmei.

Constituirea treptată a economiei de piață, învățarea regulilor jocului de către subiecți economici implică ca o precondiție, strâns legată de prioritățea privatizării, reconstrucția instituțională (norme și organisme) a economiei, în conformitate cu dezideratele și cerințele economiei de piață. Instituționalizarea

concomitentă, chiar dacă, insuficientă, a tuturor componentelor funcționale ale economiei de piață reprezintă o necesitate imperioasă a inducerii corecte a proceselor de învățare în comportamentele subiecțiilor economici, și, în același timp, cadrul „natural” al realizării liberalizării prețurilor, constituirei piețelor, aplicării politicilor economice.

Inexistența, în esență sa ontică, a proprietății private pe un segment determinat al economiei (forma de constituire prezentată nu este unică, inovația socială autentică constituind sursa dezvoltării economiei de piață), incompletitudinea, incoerența și inconsistenta instituțională în demarajul tranzitiei, reprezintă cauzele incorporate ale insuccesului garantat al tranzitiei, în planul performanței economice și al costurilor sociale.

Evident, managementul strategic al tranzitiei presupune înscrierea beneficiă a tranzitiei de la socialism la capitalism, de la economia de comandă la economia de piață, pe traectoria tranzitiei mondo-sociale, de la economia capitalului național la economia internaționalismului financiar. În acest sens, dimensiunea economică, în sensul productiv al acesteia, a tranzitiei își potențiază „forță” în cadrul unei pluridimensionalități definite pe doi vectori fundamentali: informația și educația. În această în condițiile accelerării proceselor transformative la nivel mondial, care poate invalida din start obiectivele tranzitiei naționale prost definite și fără o logistică integrativă adecvată.

Dacă realizarea privatizării constituie prioritate și premisă tranzitiei de la economia de comandă la economia de piață, corporatizarea privatizării reprezintă modalitatea naturală de realizare rapidă a acesteia, fără perversiile generate de centralizarea procesului de privatizare. Totodată, această modalitate permite plasarea sectorului privat și sectorului public într-un cadră instituțională corectă supravegheat și orientat spre formele economice de piață care vor fi impuse de globalizare și internaționalizare.

Managementul tranzitiei în perioada 1990-1999 în România

Tranzitia economiei românești constituie un experiment nereușit de management societății, orientat spre transformarea unui sistem economic, caracterizat prin proceduri administrative de alocare a resurselor și de distribuire a veniturilor într-un sistem economic în care alocarea resurselor și distribuirea veniturilor se realizează prin funcționalismele piețelor.

Nereușita experimentului managerial rezidă atât în evoluția indicatorilor convenționali de performanță macroeconomică, dar mai ales în inconsistenta, incoerența, incongruența și inconveniența proceselor transformative și a efectelor nocive și perverse ale „exemplarității” managementului tranzitiei aplicat în România.

(Continuare în pag. 3)

Dezbateră publică sub egida Institutului de Sociologie și Opinie Publică din cadrul Fundației „România de Mâine”

Starea națunii după zece ani de tranzitie. ROMÂNIA ÎNCOTRO?

(Continuare din pag. 2)

Referitor la performanțele manageriale ale tranzitiei eco-

nomicie, evidențiate prin indicatorii acceptați de măsurare, situația este prezentată sintetic în tabelul de mai jos.

INDICATORI	UM	1992	1995	1996	1997	1998	1999 ⁴
1 Dinamica imobilizărilor corporale ¹	%	74,0	56,7	41,1	23,3	17,6	...
2 Gradul de privatizare ²	%	1,2	6,6	10,8	15,2	21,4	...
3 Dinamica produsului intern brut	%	79,4	89,8	93,3	86,9	80,5	77,3
4 Dinamica ratei inflației	%	837	9338	12960	33025	52542	76606
5 Dinamica cursului de schimb	%	1372	9063	13740	31952	39567	68470
6 Dinamica salariului mediu real net	%	71	67	73	56	60	55,5
7 Rata șomajului	%	8,2	9,5	6,6	8,9	10,3	11,5
8 Gradul de pensionabilitate salarială ³	%	64,3	90,9	95,9	108,7	116,4	...
9 Datoria externă	Mil. \$	2480	5480	7200	8580	9080	8200
10 Investiții străine	Mil. \$	895	2560	3170	3465	3650	4400

1 – indici obținuți prin ajustarea valorilor nominale cu deflatorul FBC

2 – pondere imobilizărilor corporale proprietate privată în totalul imobilizărilor corporale din economie

3 – calculat ca raport între numărul de pensionari și numărul de salariați din economie

4 – date provizorii

În condițiile în care valoarea reală (determinată sub impactul reevaluărilor și a deflatorului FBC) a imobilizărilor corporale a reprezentat în 1998 circa 18% din cea a anului 1990, gradul de privatizare a acestor imobilizări a fost de circa 22% în 1998, privatizarea afectând însă marginal „industria mare”.

Devalorizarea activelor fizice, determinată preponderent de **medial economic nociv, haotizat și disfuncțional**, creat prin modul de managerizare a tranzitiei, îndeosebi de formele de privatizare și de creare a sectorului privat (preponderent I.M.M.-uri), a contribuit la destructurarea și dezorganizarea sistemului economic național, diminuând potențialul acestuia de integrare în economia mondială.

Obstinația managerilor privatizații de a veni (de ce?, cui?, cum?) activele, a verău națională în condițiile lipsei de lichiditate, a agravații problematica formării piețelor, de fapt, a sensului tranzitiei, blocând procesul de creație financiară, devenind finalitatea acesteia spre o economie a servităii, dependentă și monitorizată.

În aceste condiții, deteriorarea indicatorilor economici s-a accentuat an de an, marasimul determinat de inflație, susținută de un curs de schimb pilotat fără o strategie valutară consistentă și consecventă, a generalizat ruperea realului de nominal, cu efecte dezastrose asupra prețurilor relative, asupra alocației resurselor.

Dacă se poate afirma ceva sigur despre tranzitie economică românească este faptul că aceasta a suportat un management al demoralizării asupra infrastructurii materiale a sistemului economic de comandă, fără a se construi un sistem economic nou, în care piața reglementată și instituționalizată să-și valorifice funcționalismele.

Consecințele : șomajul, 11,5% (!?); salariul real net, 53% față de 1990; numărul de pensionari depășește cu 16% pe cel al salariaților; pensia nominală medie de asigurări sociale de stat, ajustată cu indicele de inflație, reprezintă circa 45% din pensia nominală a anului 1990.

Datoria externă exorbitantă

La sfârșitul anului 1999, România a înregistrat o datorie exterană de 8200 mil. \$, în condițiile în care serviciul datoriei afectea peste un sfert din cheltuielile bugetare. Totodată, investițiile străine cumulate pe perioada 1990-1999 a reprezentat 4400 mil. \$, de circa 4 ori mai puțin decât în cazul Ungariei.

Dincolo de evidență și poate de banalitatea cifrelor se găsesc o economie confruntașă cu un management nereușit al tranzitiei.

internăționale, sesizabilă în perioada tranzitiei, actului de decizie managerială i-a fost opturat adesea accesul la o cunoaștere adecvată a realității. Incoerența organizatorică a contribuit evident la această opturare.

Educația informațională a incidentului implicat în procesul tranzitiei în cei zece ani parcursi, decident „parasutat”, de cele mai multe ori, în poziții inconmode atât din punct de vedere profesional, cât și moral, caracteristice, a fost una de tip „robingo” – joacă-te (cu informația) și vei câștiga.

Este evident că prin convenționalismul informațional promovat, atașat unor politici economice imprumutate, nu au fost oferite posibilități adecvate de cunoaștere și deci de decizie, nici măcar acelor manageri „politic” care ar fi dorit și ar fi putut să aplique un management performant.

d) Derivată din neîmplinirile manageriale prezentate mai sus **adversitatea coordonării**, manifestă în actul managerial la toate nivelele structurii ierarhice, s-a evidențiat atât prin inadecvata armonizare, convergență și sevențializare a activităților și instrumentelor implicate în actul managerial, cât și în incompatibilitatea, adesea demolatoare, a partenerilor implicați în „echipele manageriale”, constituirea acestor echipe realizându-se adesea pe principii de „gașcă” sau chiar de „clică”.

Referitor la coordonarea activităților și instrumentelor este evidențiată haotizarea sistemului economic național generată și de neamortizarea, neconvergența și asecvențializarea activităților de privatizare, restrucțurare, lichidare, asanare, liberalizare, finanțare etc., pe fondul unui institutionalism carenjal al tranzitiei, dar și incongruența temporală și compozitională a instrumentelor de politică economică aplicate, ceea ce a condus la disseminarea comportamentelor neeconomică la nivelul agenților economici, la dezprindererea economiei nominale, în particular monetare, de economia reală, anomalie și anomie structurală ale prețurilor relative fiind un efect al slabei coordonări în politicile economice. Însăși afirmarea politicii monetare (în condițiile unei insuficiente reglementări și supravegheri a sistemului bancar) ca „purtător de cuvânt” al politiciei economice, îndeobște fiscale, salariale și financiare, menținând indicatorii economici nominali, dar mai ales cei reali, pe trajectoria unei deteriorări consecvente.

e) Impactul acestor factori s-a revelat în caracteristicile definitorii ale managementului tranzitiei promovat în România în ultimii zece ani. Aceste caracteristici se evidențiază prin raportarea managementului promovat atât la dezideratele compoziționale ale conținutului managementului tranzitiei, cât și la atribuțile intrinseci unui management performant și profesionist.

a) **Absența unei strategii raționale și realiste referitoare la procesul tranzitiei**, în care să fie înscrise finalitatea, scopurile, obiectivele, dar și dezideratele și motivațiile, strategie însoțită de politici economice și sociale coerente și consistente, prin care să fie operaționalizate – căi, mijloace, instrumente, constrângeri etc. adecvate etapelor distincte ale tranzitiei, tranzitie plasată pe o trajectorie a consecvenței și a transparenței. În lipsa unei asemenea strategii raționale și realiste s-au afișat strategii de conjunctură, adesea de sorginte livrescă, fără relevanță în realitățile economico-sociale și fără substanță rațională (strategii electorale sau strategii propagandistice). De regulă, aceste strategii nu respectau regulile și procedurile de elaborare a unei strategii autentice. Mai mult, fără a se racorda la o anumită concepție și strategie bazate pe cunoașterea realităților și

realizarea atributului de control în managementul tranzitiei în cei zece ani parcursi, pe diverse ierarhii structurale, a „beneficiilor” de o instituționalizare, îndeobște de o legislație, supraaglomerată, rebarbativă, incompletă, de instrumente neadaptate cerințelor tranzitiei, de informații adesea opționale, de „cadre de control” înzestrăte cu profesionalism și moralitate incerte. Corupția, economia subterană, neîncredere, săracia sunt consecințe și a modului de exercitare a atributului de control în managementul tranzitiei.

Dacă se poate constata că standardul de viață al managerilor tranzitiei, implicati în exercitarea atributului de control, de promovare, respectare și apărare a legilor și normelor, a instituțiilor tranzitiei se plasează mult peste veniturile legale, aceasta este o evidență a curențelor în exercitarea atributului de control. Cea mai acută evidență a insășietăii venale a managerilor tranzitiei se dovedește, și se va dovedi, în procesul privatizării centralizate, prelungit și neîmplinit, și poate de aceea realizat pe baze financiare. Se poate afirma că blocarea reformei, devenind finalitatea s-au realizat prin reflexe egocentriste și patofage, determinate de motivații și interese contrare normalității managementului public al tranzitiei.

Reflexele egocentriste conduc la blocarea reformei

Dacă inclinația managerului tranzitiei spre promovarea interesului personal, adesea incorrect interpretat, este evidentă, dovedind insuficient profesionalism și competență, și nu numai, instituția normei, inclusiv controlul respectării acesteia reprezentă modalitatea, forma de ordonare și orientare a motivațiilor și comportamentelor managerilor tranzitiei. Că în cei zece ani de tranzitie din România instituționalismul normativ, de sorginte juridică, a fost virusat și denaturat de pervertismul politic, înțeles în sens asociat, este o evidență măsurabilă.

Neîmplinirile managementului tranzitiei în România, pe dimensiunile atributive ale acestuia, constituie caracteristici determinante de inerție amorfismului societal anterior anului 1990, de **inapetența managerială și organizatorică a élitei politice**, de cosmopolitismul, adesea livresc și irealist, al celor implicați în activitățile manageriale, de constrângerile, de cele mai multe ori incorrect percepute, ale mediului transnațional, dar oricum, aceste caracteristici nu pot fi deduse din starea economiei, din potențialul acestia, din structurile economice moștenite, care au reprezentat o infrastructură ce ar fi putut fi valorificată benefici și rapid pe trajectoria tranzitiei, prin **promovarea altor paradigme manageriale, centrată pe constituirea nepărtinitorioare a economiei de piață și orientată pe o trajectorie adecvată a globalizării și internaționalizării**.

Cantonarea managerilor „politic” pe motivații și interese adverse aduse obiectivelor tranzitiei a generat comportamente și atitudini frenatoare, de inhibare și de blocaj, împingând tranzitie în fundalul aparent fără ieșire, ceea ce a „nevoie” monitorizarea și pilotarea tranzitiei sub influență, uneori determinantă, a unui **management internațional**, ale căruia obiective derivă evidență din cerințe și deziderante nu totdeauna conforme finalităților naționale. Instituționalizarea internațională a managementului tranzitiei în România, afectând insuși strategia națională a acestia, evidențiază, de fapt, incapacitatea profesională, morală și comportamentală a managerilor politici implicați în actul de decizie în cei zece ani parcursi.

Să poate că această incapacitate, însoțită de „promisiunile datoriei neîmplinite”, înscrise în strategiile globalizării prin aglutinare (globalizare aditivă) va revela, în spațiu național, nevoia de un management profesional și competent, care să plaseze instituționalismul și rationalismul economiei de piață pe trajectoria controlului societății și cultural, specific economiilor globalizate și comunitarizate.

Preocupări economice

În opera poetului nostru național (1)

Acad. Nicolae N.CONSTANTINESCU

Extrasele sale exprimă și preocupările în domeniul agriculturii: un manuscris este consacrat caracterizării clăcii în Țara Românească, iar altul intitulat Teoria lui Ricardo e constituit din pasaje privind renta funciară și folosirea ei. Problemele agricole și sărănești străbat de altfel și multe articole privind circulația monetară. Preocupările sale pentru înțelegerea teoretică a mecanismului economiei naționale se găsesc și în extrasele-manuscriselor din domeniul teoriei transporturilor, în cele despre credit etc.

Rezultă că, în varietatea lucrărilor sale, Eminescu urmărea elementele capabile a-i potența înțelegerea problemelor economice românești. Că este așa ne demonstrează însă studiile și articolele publicate de el pe acest tărâm. Încă din 1876 el scria că românii ca națiune trebuie să-și asigure lucruri esențiale: „stabilitatea politică, munca și economia”. Economia în sensul de „dreapta cumpărare între folosurile aduse de cutare cheltuiala și sacrificiile făcute pentru ea; aceasta atât în economia generală a statului, cât și în cea individuală”¹⁵. Cu alte cuvinte, potrivit lui Eminescu, eficiența economică trebuia să stea în centrul preocupării românilor. Greu de găsit o idee mai actuală!

și înescrisme” – în același an 1877, va afirma expres concluzia sa: „Neapărat că nu trebuie să rămânem popor agricol, ci trebuie să devenim și noi nație industrială, măcar pentru trebuințele noastre”¹⁶. Se observă deci, că în

Idei
valabile și azi

În domeniul structurii economiei noastre naționale, cu toate că era nevoie să facă ziaristică în ziar conservator, el se plasa pe punctul de vedere al necesității industrializării țării. Apropiat în gândire de Xenopol, el scria în 1877: „E cumpărat de mare diferență între valori. Încărcând 500 de vagoane cu grâu, capeți în schimb jumătate de vagoane de obiecte de lux. C-un cuvânt nația agricolă e espusă

la sută, de 200 la sută, de 250 la sută, de 300 la sută¹⁹. Iar în 1881 sublinia că „țaranul era nevoie „a munci totuși numai cu plugul lui Radu Negru, incult rămânând cu-n vremea lui Radu Negru, dar mai sărac, mai râu hrăniti și, înainte de toate bolnav...”²⁰.

Este adevărat că, îndeobște datorită mediului conservator în care era nevoie să lucreze, Eminescu nu prea a înțeles în întărea profunzimea problemei agrară din perioada sa spre a-i putea indica o soluție adecvată și că, într-o anumită măsură, mai idealiza nejustificat trecutul îndepărtat, dar aşa cum s-a putut observa și din pătrunzătoarele remarcări citate, el a surprins o serie de elemente esențiale, iar simpatia sa fierbință

Multă energie a cheltuit marele nostru compatriot și în problema monetară. Este drept, însă, că datorită pozițiilor partidului conservator pe care trebuia să le apere, el s-a impotrivat la proiectul liberal din 1878 de a se crea o bancă de emisiune, pe care o va numi „bancă de situići”. Într-un alt articol, Banca de scont și circulație, publicat în 1880, el își va exprima temerea că banca ar putea fi utilizată larg pentru emiterea de bani de hârtie, pe care îi socotea adecvați unei economii industriale elastice, dar nu și uneia agricole, lipsite de această elasticitate. „Credem – afirma el – că destul de clar am vorbit despre proporția neapărătă care trebuie să existe între ban, de hârtie și producție, precum și asemenea clar că o țară exclusiv agricolă nu prea are nevoie de bani de hârtie. Obiectele industriale care

Anul 2000 - Anul Eminescu

problema industrializării, acoperirea nevoilor pieței interne constituie la el un mijloc.

se îndrepta spre ţăranul asuprit, exploatat și spoliat.

îi trebuie din străinătate nu le poate cumpăra cu hârtie, obiectele ce ea le produce nu vorbește să le dea ne hârtie străină²¹

Analizând principiul pus la baza emisiunii monetare a BNR, potrivit căruia emisiunea urma să aibă acoperire în proporție de 1/3 în metal, iar 2/3 în polițe, deci în scont real pe termen scurt, Eminescu se dovedește însă realist, căci spune: „Dacă acest principiu s-ar urma cu exactitate n-ar fi primejdie”²². Dar, continua el, sarcinile de preschimbare a biletelor ipotecare pot să o pună în situația ca ea să devină „o fabrică de hârtie monetă”²³. De aceea, va considera, nu fără temei, că instituția de emisiune va putea avea succes doar pe baza realității muncii, a dezvoltării producției în concordanță cu și peste consumație.

Spre deosebire, bunăoară, de un Strat, Eminescu a acordat o mare atenție balantei comerciale și

balanței de plăți, văzând în starea lor adevărate termometre ale economiei. Cu acest prilej, el examinează critic și teoria liberului schimb pe care se bazau cei care afirmau că balanța comercială ar fi fost o eroare definitiv invalidată a școalei mercantiliste (idee ce fusese susținută la vremea lui și de Nicolae Șuțu). Pentru Eminescu, pe bună dreptate, balanța comercială are o mare însemnatate în viața economică și o supune studiului cuvenit. În articolul său *Balanța comercială*, publicat în 1880, după ce se referă la faptul că balanțele comerciale, deficitare an de an, nu se pot echilibra prin schimb de valori reale, ci doar prin contractarea de datorii și că astfel statul eco-nomisește mai slab este în pericol de a cădea în dependență economică față de partenerul mai puternic, el conchide: „Teoria balanței comerciale e așa dar pe deplin valabilă pentru independența și înflorirea statelor naționale. Ea n-a putut fi slăbită și tăgăduită decât într-o epocă în care conștiința individualității oricărui stat, conștiința că interesele colectivității statului sunt superioare intereselor particulare a fost înălțată prin abstractiuni cosmopolite și individuale”²⁴. Îar în 1881, generalizând, el va afirma: „Balanța comercială, atât de mult combătută ca erzie și înțipă, are o însemnatate reală și dureroasă pentru ţările agricole”²⁵. Și este cazul să spunem că istoria a confirmat aceste răuori, valabile și azi.

¹⁵M. Eminescu, *Opere*, vol. IX, *Publicistică 1870-1877*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1980, p. 173.

¹⁹M. Eminescu, *Opere*, vol. X, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1980, p. 31.

¹⁷Manuscript nr. 1 (34), anul X, 1979, p. 10, M. Eminescu, *Opere*, vol. IX, p. 807

¹⁹Op. cit., p. 245-246
²⁰M. Eminescu, *Opere*, vol. XII, Publicistică, 1 ianuarie-31 decembrie 1881, București, Editura Academiei Române, 1985, p. 304
²¹M. Eminescu, *Opere*, vol. XI, Publicistică, 17 februarie-31 decembrie 1880, București, Editura Academiei Române, 1984, p. 148

Române, 1984, p. 148
²²Ibidem
²³*Op. cit.*, p. 149
²⁴M. Eminescu, *Opere*, vol. XI,
Bucureşti, Editura Academiei Române,

1983, p. 389

**Septembrie 2000 va reuni la Bucureşti
Academia Latinităţii**

În urmă cu vreo 15-16 ani, la o Olimpiadă internațională de limba latină, desfășurată în Italia, a participat și o echipă de elevi români care a adus în țară cel mai important trofeu: Medalia de aur. Surpriza italienilor a fost imensă. Ca de altminteri și a celorlați participanți. Fiind de vîrstă mijlocie sau tânără, organizatorii descoperneau cu uimire că românii mânăuiesc limba latină cu dezinvoltură naturală, că însăși limba lor maternă se asemăna cu limba lui Cicero mai mult decât alte limbi românești, că Lupa Capitolina, simbol al intermeierii Romei, este venerată în întregul spațiu carpațic.

venerată în întregul spațiu carpatic. După această întâmplare, care a redus în actualitate o îndelungă tradiție, era firesc, deci, ca spre sfârșitul anului 1999, România să fi fost invitată la Paris unde împreună cu

În spiritul acestei orientări, Ministerul român al Educației Naționale a adoptat o seamă de măsuri care să contribuie la aprofundarea cunoașterii limbii, culturii și civilizației latine. Anual, va fi organizat în România **Concursul național OVIDIU** de stăpânire a limbii latine și de cunoaștere a culturii latine. Acest concurs, la care participă elevi și studenți, va fi organizat în cooperare cu Academia Română și Uniunea Scriitorilor. Totodată, va fi organizat și un concurs de preselecție și selecție a lotului internațional de elevi români, în vederea participării la **Certamenem Ciceronianum**, concursul internațional anual, organizat de Liceul „Tulliano” din Arpino, Italia. Catedrele de limbi clasice din

universitățile românești organizează, pe durata a două semestre, căte un **Curs de fundamente greco-latine ale terminologiei științifice**. Tot în aceste catedre vor avea loc succesive dezbateri interdisciplinare (istorie, drept, morală, literatură) privind semnificația latinității și consecințele ei în cultura europeană.

fost formulate de multă vreme, pe seama faptului că în cei trei ani de studiu al limbii latine, fiecare Tânăr va putea dobândi, cel puțin, imaginea limpede a latinității limbii și culturii române, se va familiariza cu esența limbajului multor discipline științifice pe care urmează, eventual, să le aprofundeze în anii de liceu și de facultate.

În luna septembrie 2000, la Bucureşti, va avea loc reuniunea ministrilor invățământului din țările participante la programul intitulat Academia Latinității. Va fi un bun prilej ca România să se înfățișeze cu un riguros program de perspectivă referitor la profundarea studiului limbii latine în şcoli şi facultăţi. Şi primul punct din acest program se cuvine a fi începerea studiului limbii latine din clasa a VII-a, cu continuare în clasele a VIII-a şi a IX-a (având în vedere hotărârea Parlamentului României că durata invățământului general și obligatoriu să urce la 9 ani). Propuneri de acest gen au

prestigiu educational al României.
Iată cum, cu o minimă investiție de idei, România poate dobândi un loc de frunte în Academia Latinității. Cel puțin tradiția Școlii Ardeleane ne obligă.

Mihai JORDĂNESCU

Permanențe românești

Ce viață scurtă, trepidantă, niciodată aşezată sub semnul euforiei a avut unul dintre cei mai de seamă scriitori ai țării noastre, autor al unor opere nemuritoare pe tărâmul prozei, dramaturgiei, eseisticii de teatru, poeziei, ziaristicii: **Camil Petrescu**. Omul acesta mic de stat, înfîrm din tinerețe – rămăsesc cu o surditate în timpul luptelor din primul război mondial – incomod prin adevărurile pe care le rostea nesocotind notorietăți, funcții, ierarhii, fiind nu o dată împotriva curențului și-a simțit timpul cu o adevărată ardoare. Dar cu o ardoare polemică vădind un caracter inflexibil care nu menaja, dar nici nu se menaja. Se citează des versurile sale:

*„Eu sunt dintre acei
Cu ochii halucinați și
misiuți lăuntric,
Cu sufletul mărit,
Căci am văzut idei”*

Nu era o figură de stil, ci adevărul ființei sale. El a văzut tot timpul idei, ideile nu i-au dat pace, iar el nu le-a ținut ascunse în laboratorul său în care, precum un alchimist, topea, retopea mereu nemulțumit de sine, mereu, neliniștit, mereu frâmănat, mereu luând totul de la capăt. Le-a expus în articole, studii și eseuri, le-a transfigurat în romanele și piesele sale de teatru. A vrut să afirme o nouă ideologie, aceea a noocrației care conferea intelectualului un rol însemnat în viața socială românească. De aceea, **intelectualul** este personajul cardinal al operei sale, fie că se numește Gelu Ruscanu (Jocul lelelor), Ștefan Gheorghidiu (**Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război**), Ladima (**Patul lui Procus**), Andrei Pietraru (**Suflete de tară**), fie că aparțin ficțiunii, ca cei amintiți până acum, fie că sunt implântați în istorie precum **Bâlcescu**, eroul piesei omonime și al romanului **Un om între oameni**, fie că sunt zâmbiști de o realitate românească, asemenea tuturor celor amintiți, fie că aparțin istoriei universale, precum **Danton** – toți eroii sunt bântuți de neliniști. Ei nu țin seamă de conformismul epocii, de regulile impuse, de tabuurile sociale, de nevoia de a ceda în fața combinațiilor, de a fi părți ai compromisului.

Eroii lui Camil Petrescu sunt oameni care cred în idei, care luptă pentru o idee și cad doborâți tocmai pentru că au crezut cu ardoare totdeauna, cu naivitate nu o dată, dar dovedind o mare și neprihănăită cinste spirituală. Literatura lui Camil Petrescu este o literatură a arhetipurilor, o literatură a prototipurilor, o literatură care a creat eroi și situații de referință, la care din punct de vedere tipologic și artistic ne vom referi întotdeauna. Piesești și romanele sale au o tensiune epică și respectiv dramatică, se desfășoară conform unei logici interne urmărite cu arta psihologului și a creatorului de lumi. Eroii lui, purtători ai unei idei absolute pe care o vor realizată mai presus de orice convenții, trăiesc ca niște oameni adevărați, n-au nimic din uscăciunea și lipsa de viață a personajelor care sunt închipuite doar ca să debiteze o teorie, deoarece Camil Petrescu

era un artist în adevăratul înțeles al cuvântului. Paradoxal, scriitorul care a dus ceea ce am numit „documentarea istorică” până dincolo de limitele imaginabile, care citea până epuiza subiectul, care refăcea epoca, în care eroii săi trăiseră, cu o minuțiozitate ieșită din comun, care nu trecea peste nici un amănunt și nu lăsa neelucidată nici o ipoteză și nedeslegat nici un mister, a recreat totul, cu o forță ieșită din comun, în opere de artă autentice.

Om al secolului XX, om ieșit din tranșeele primului război mondial

culturale. În fond lui i se datorează primul sistem estetic teatral românesc, el a avut o concepție pe care și-a apărat-o cu puterea convingerilor rezultate dintr-o cultură temeinică, vastă. A avut dușmani mulți și tenaci. A supărat pe mulți, precum Eugen Lovinescu sau Mihail Sebastian, în ale căror însemnări zilnice Camil Petrescu nu apare într-o lumină favorabilă. Dimpotrivă. Omul a avut slăbiciuni. Dar demersul intelectualului și al scriitorului s-a înscris pentru totdeauna în istoria literaturii române.

Operelor sale, în colecția **Scriitori Români** a Editurii Minerva, ajunsese la cel de-al cincilea volum.

Editorii care au tipărit, regizorii care au montat, actorii care au jucat creațiile lui Camil Petrescu și-au făcut și astfel datoria față de cultura românească. Au prilejuit publicului întâlnirea cu o operă fundamentală.

Din păcate, în ultimii zece ani numele său apare rar de tot pe copertele unor cărți și mai rar pe afișele teatrelor. Spre paguba culturii românești. E drept, nu a fost epurată din programa analitică și din manuale, dar numele său este trecut alături de al

partid instituit, ca o diversiune a clasei exploataatoare menită să înșele țărânamea”.

Să amintim că după 1990, Marin Bucur, care îl reproșă în 1962 lui Camil Petrescu apropierea de „partidul moșierimii și chiaburimii”, a fost unul din cei mai infocați membri ai acestui Partid.

Deci Camil Petrescu a fost în postura de acuzat pentru simpatiile sale politice și apreciat în măsura în care „s-a lepădat” de „angajamentele” sale. Nu a venit oare timpul ca, renunțând la epitele infamante, să ne explicăm frâmântările acestui spirit tensionat și să-i conturăm traectoria vieții sale care nu-a stat deloc „sub zodia seninătății”?

Amintesc și faptul că cel dintâi volum antologic al poeziei lui Camil Petrescu, intitulat **Versuri**, care fusese dat la tipar în luna decembrie 1956 și primise bun de tipar în martie 1957, a fost oprit. Inițiativa alcătuirii lui aparținuse poetului Romulus Vulpeșcu, atunci redactor al Editurii de Stat pentru Literatură și Artă. Dar în momentul apariției, carte a fost interzisă. Pe patul suferinței, cu puține ore înainte de moarte, Camil Petrescu a văzut această carte care nu putea să ajungă la cititor.

Când s-a anunțat închiderea din viață a marelui scriitor, volumul a fost difuzat! Mi-aduc și acum aminte că peste noapte s-a amenajat o vitrină la libăria „Mihail Sadoveanu” din centrul Capitalei. Ce tristețe! Cum acest volum reprezenta un adevărat document tragic, reproducem coperta lui. De asemenea, dat fiind că postfața, ultimul text de mare amplecare aparținând lui Camil Petrescu, reprezintă o mărturie esențială asupra exigenței sale exemplare, reproducem din ea un fragment greu de semnificație:

„Mai toate versurile acestea fac parte dintr-un vraf de ciorne începute din timpul războiului. Astfel «Marș grec», de pildă, a fost asternut pe hârtie într-o dimineață de august 1917 chiar a doua zi după întoarcerea dintr-un marș disperat strategic, când se aflase, în ultima clipă, despre planul unei ofensive dușmane. Abia luaserăm în primire, seara, tranșeile. Dimineața de munte împădurit era plină de prospețime, verdeajă și soare. Lucram la o măsuță de mestecăran, înspătă cu picioarele în pământ, în fața bordeielor din linia întâi, ascunsă de o cută de teren, căt un stat de om, pe Ungureanu, la Oituz... La început, loviturile de obuz erau rare și cădeau mal ales în stânga noastră, spre fundul văii, ridicând trâmbi de pământ. Scriam întrupându-mă și urmărind cu privirea vag temătoare norii albicioși împănați cu rupturi de copaci, ai exploziilor. Propriu-zis noi soldați nu știam de planul, descoperit de comandanțament, al dușmanului. Către prânz bombardamentul s-a mutat către noi (și a fost un măcel de istorică înregistrare). Născut de ploaia de obuze am adunat totuși foile, le-am pus lângă celelalte, în buzunarul unei mantale și abandonat împrejurării am întrerupt totul timp de vreo doi ani până în 1919 la Timișoara, când spre marea mea surprindere am descoperit că, trecute dintr-un buzunar într-o boceea, nu le pierdusem”.

**CAMIL
PETRESCU**

și primatul valorii

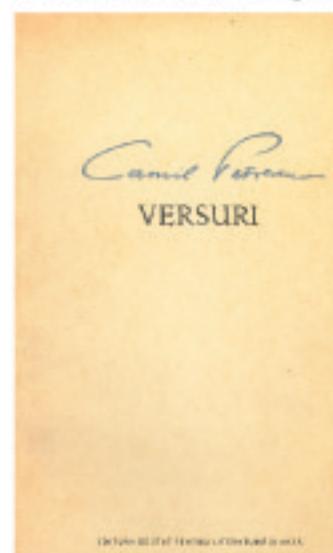
Valeriu RÂPEANU

– așa cum am spus – Camil Petrescu a reexaminat critic valorile veacului în al cărui ultim deceniu, mai precis în 1894, se născuse, secol ce la noi s-a prelungit, din toate punctele de vedere, până la prima conflagrație mondială. Ce reproșă Camil Petrescu secolului al XIX-lea românesc? „S-ar putea da numeroase exemple ca să ilustreze incapacitatea de concret a veacului acesta în cultura românească. Lumea și amețită de toate miturile (istorice, filologice, liberalisme, idealism literar, versificare patriotică și complementele lor, criticismul superficial), viața în concretul semnificațiilor ei originale le escapă mai tuturor. O culoare tare, romantică și expansivă constituie paralelismul vizionar al unei vieți dărzi, înversunate, creațoare de stat nou. Între ele, discrepanță dintre concret și fictiune. Despre nimic literații din veacul trecut n-au văzut just, în sens semnificativ. Un roman românesc n-a existat din cauza acestei incapacități de a vedea sensibil”. Nicolae Iorga a avut din multe puncte de vedere aceeași perspectivă asupra secolului al XIX-lea, dacă n-ar fi să amintim decât reacția sa antiromantică și celebrul său articol „De ce n-avem roman”, publicat în ultimul deceniu al veacului care stârnise iritarea lui Camil Petrescu.

Dar Camil Petrescu nu a fost numai prozatorul și dramaturgul care, alături de Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Mihail Sorbul, a făcut ca literatura română să intre în era modernității, ci și un neostenit eseist, animator al vieții noastre

celor care au „colaborat” cu trecutul regim. Explicația atitudinii sale după 1948, caducitatea unora din operele lui scrise atunci am înfățișat-o în nota cu care am însoțit publicarea dramei istorice **Bâlcescu** în cel de-al doilea volum al „Antologiei dramaturgiei românești 1944-1977”, apărută în anul 1978, p.166-172.

Nu mai am nimic de adăugat. Lui Camil Petrescu i s-a reproșat mereu angajamentul politic: faptul că a acceptat onorurile (membru al Academiei Române din 1948), că a scris opere de circumstanță și articole favorabile regimului instaurat în 1947, pe care le aflăm în volumul Camil Petrescu, **Opini și atitudini**, antologie și prefată de Marin Bucur, Editura pentru Literatură, 1962, p.132-167. Atunci, în 1962, în prefată acestei ediții, regretul nostru prieten și coleg, Marin Bucur și el răpit prea timpuriu după o viață de muncă tenace și fructuoasă, dedicată cu atât de realizări perene istoriei literare românești, li reproșă lui Camil Petrescu apropierea de... Partidul Național Tânăresc și îl absolvea de această „culpă” numai pentru atacurile ulterioare la adresa acestui partid. Iată ce spunea, deci, în 1962, istoricul literar Marin Bucur, referitor la traectoria politică a lui Camil Petrescu: „Chiar partidul moșierimii și chiaburimii – național Tânăresc, făță de care, la început, scriitorul a avut simpatie naivă, indus în eroare de falsul program electoral, a demascat în perioada guvernării lui 1928-1933 ca un

unor personalități de referință ale culturii noastre, printre care menționăm pe Enescu și Brâncuși, numere ce cuprindau o bogată informație, dar și articole substanțiale semnante, printre alții, de eseistul Petru Comarnescu și de muzicianul Alfred Alessandrescu. Moartea sa prematură, șaizeci și trei de ani, abia înălțându-se, a coincis – ce tristețe! – cu apariția primei culegeri reprezentative a versurilor sale. Destinul postum al operei lui a fost fericit mai ales în ceea ce privește tipărirea romanelor, piselor de teatru, eseurilor și articolelor, versurilor și corespondenței sale. O serie a

Sistemul educațional românesc

POARTĂ SPRE UNIUNEA EUROPEANĂ

Negocierile de aderare a României la Uniunea Europeană încep în perioada imediat următoare, februarie-iunie 2000, și educația reprezintă unul dintre primele, dacă nu chiar primul domeniu ce va fi adus în centrul reuniriilor bilaterale de examinare analitică a aquis-ului comunitar. Întăietarea, în această privință, a sistemului educațional românesc nu surprinde pe cei care îi cunosc evoluția. Mai întâi, structura învățământului românesc, și îndeobsebi standardele sale calitative de după anul 1968, au fost foarte apropiate de cele europene. În al doilea rând, acest proces de apropiere a continuat sub toate guvernările românești de după anul 1992 și până astăzi. Măsurile de armonizare legislativă și de compatibilitate deplină a sistemului de învățământ românesc cu standardele europene au beneficiat de sprijinul tuturor formațiunilor noastre politice. Un astfel de consens n-a mai fost întrunit, de la început, într-un alt domeniu care să concureze învățământul. În al treilea rând, să nu uităm că dacă aderarea la Uniunea Europeană vizează 4 mari capitoile (Educație, formare profesională și tineret; Libera circulație a persoanelor, Cercetarea științifică; Libera circulație a serviciilor), în cuprinsul tuturor acestor capitoile au existat demersuri românești care au venit în întărimirea ori chiar au devansat disponibilitățile occidentaliilor. Este suficient să amintim că la noi funcționează de mai multă vreme Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (obiectiv important pentru Libera circulație a persoanelor), Consiliul pentru Standarde Ocupaționale și Atestare, ca organism tripartit, alcătuit de guvern, patronat și de sindicate (pentru Formarea profesională), centrele de excelență și de transfer tehnologic în Universități (pentru Cercetarea științifică), Centrul Național pentru Dezvoltarea Învățământului Profes-

sional și Tehnic (pentru Libera circulație a serviciilor).

Nu întâmplător, prin Memorandumul 5/818 privind răcordarea României la noile programe comunitare și prin Protocolul Adițional la Acordul de Asociere, semnat în anul 1994 între România și Uniunea Europeană, țara noastră participă cu drepturi depline la programele comunitare SOCRATES și LEONARDO da VINCI. Ba mai mult: prin Decizia Comitetului de Asociere nr. 2/1997, România a fost definită ca partener activ în desfășurarea celor două programe. Tocmai ca urmare a acestor decizii, Ministerul Educației Naționale a

Dezvoltarea învățământului particular, un argument favorizant

initiat două Hotărâri de Guvern (H.C. nr. 191/1998 și H.G. nr. 538/1998) privind înființarea Centrului Național pentru programul de formare profesională Leonardo da Vinci și, respectiv, a Agenției Naționale Socrates. Analizând această bază de colaborare, Raportul Comisiei Europene pentru anul 1999 evidențiază astfel progresul susținut al participării României la cele două programe: „în anii 1998 – 1999, un număr de 3.938 de studenți români au beneficiat de granturi de mobilitate Erasmus și 618 persoane au participat în cadrul programului Leonardo da Vinci”.

În egală măsură, sistemul educațional românesc are priorități în apropiatele negocieri de aderare a țării noastre la Uniunea Europeană și pentru largirea accesului tinerilor învățământul de toate gradele. Dacă în anul 1996,

România ocupa penultimul loc între țările europene în ceea ce privește numărul de studenți la măsura locuirilor, astăzi efectivul studenților este cel mai mare atins până acum în țara noastră. Îar acest succes se datorează, în mare măsură, dezvoltării învățământului particular din România. Avem, de astăzi circa 440 de mii de studenți, dintre care peste 130 mii (cel mai mare efectiv atins în țara noastră) se pregătesc în învățământul superior particular. Avem, de asemenea, cel mai mare efectiv atins până astăzi de personal didactic preuniversitar (290 mii) și cel mai mare număr de cadre didactice universitare, dar aceste creșteri spectaculoase se datorează îndeobsebi dezvoltării învățământului particular, inclusiv la celui preuniversitar, unde învăță aproape 100 mii de elevi. Iar o asemenea dezvoltare a învățământului particular se efectuează organic, ca un proces natural. Învățământul universitar particular cuprinde mai multe profiluri: tehnic, agricol, economic, medical, universitar, juridic, artistic; cu studenți la cursuri de zi, serale și fără frecvență, inclusiv cu studenți străini. Numărul universităților particulare a ajuns la 68, iar unele orașe românești au devenit centre universitare grație tocmai acestor instituții particulare de învățământ superior.

Toate aceste realizări sunt bine primite de Uniunea Europeană, o dovadă în acest sens fiind însuși faptul că educația reprezintă unul din domeniile cu care România va începe negocierile de aderare. Ceea ce nu înseamnă că asemenea negocieri vor fi ușoare. Nimeni nu ne primește în comunitatea europeană fără condiții dintre cele mai dure. Pe seama faptului că forța de muncă, inclusiv cea superior pregătită, este mai ieftină în România, s-ar putea să primim ceva sprijin comunitar în vederea creșterii ei numerice, după cum și-o doresc investitorii străini. Dar interesul național al românilor nu se poate reduce la atât. Educația în România trebuie să fie extinsă pe orizontală, ca sferă de cuprindere a întregului tineret, din care să fie exclus analfabetismul, dar și pe verticală, în primul rând printr-o durată a pregătirii generale care să nu fie inferioară celei din Occident. Or, la noi, s-a procedat greșit prin restrângerea duratei învățământului general la numai 8 ani, de vreme ce în toate țările europene o asemenea durată este de minimum 10 ani. Proiectul, recent adoptat, de creștere a duratei învățământului general cu încă un an, la 9 ani, va trebui continuat cu încă un an (10 ani), astfel încât și sub acest aspect România să se alinieze standardelor europene. În plus, va trebui să se negocieze intens drepturile României în direcția dotării, cu o bază materială modernă, a unităților sale de învățământ, dreptul participării, pe baze egale, la licitațiile științifice internaționale, dreptul României de a beneficia, tot de pe baze egale, de pe urma programelor europene privitoare la schimbările de studenți, de profesori, la specializările postuniversitare și postdoctorale. Și, nu în ultimul rând, va trebui să fie apărat dreptul României de a-și cultiva, prin întregul sistem de învățământ, identitatea spirituală, ca stat național, unitar și indivizibil.

Mihai IORDĂNESCU

Șansa de redresare

(Continuare din pag. 1)

Noi am confundat proprietatea cu exploatația agricolă, dar una este proprietatea agricolă și alta este exploatația agricolă. O exploatație rentabilă, performantă nu se poate interesa doar pe 1-2 ha. Astăzi, tendința în toată lumea este spre o exploatație agricolă cuprinzătoare, complexă, competitivă, ajadar capabilă să folosească pe larg cunoștințele moderne în domeniul tehnologizării mecanizate, automatizate, de înaltă productivitate. În America am vîzut crescătorii de păsări dotate cu instalații de aer condiționat, temperatură constantă de 18° favoriză ouatul în toate anotimpurile, pe către vreme la noi, vara, găinile abia mai rezistă de căldură.

- Lipsa de capital de care suferă proprietarii noștri agricoli îi impiedică să facă chiar și cele mai modeste investiții. Cum ar putea ei să depășească acest neajuns?

- Prin infințarea asociațiilor de producători agricoli: asociația producătorilor de grâu, asociația producătorilor de floarea soarelui s.a.m.d. Cu ajutorul acestor asociații, producătorul poate beneficia de asistență tehnică, de aprovisionarea cu semințe de calitate, poate încheia contracte cu beneficiari care să-i asigure desfacerea producției sale la un preț de vânzare convenabil, poate obține mai ușor resurse financiare și alte asemenea avantaje.

- Din această perspectivă, ce concluzii decurg pentru preconizata privatizare a fostelor IAS-uri?

- Să nu pierdem din vedere că fostele IAS-uri reprezintă un domeniu strategic. Pot interveni pe piață spre a regla, astăzi spre a menține prețurile la niveluri accesibile. Prin ele pot fi introduse rase și soiuri superioare, tehnologii moderne. În viticultură și pomicultură, ele pot menține echilibrul sortimentelor de calitate. Ele pot produce cantități uniforme de produse

pentru export. Că să devină un exportator constant, stabil, sigur, căutat pe piață internațională, ai nevoie de cantități care să nu varieze mult de la un an la altul și pe care să nu îl obligați să le aduci cu scad. Înainte vreme, exporturile românești se asigurau tot așa, mai cu securitate pe baza producătorilor agricoli ale marilor proprietari (moșieni).

- Asemenea posibilități sunt evidente și cu toate acestea IAS-urile au decăzut mult în ultimi zece ani. De ce credeți că să ajunsă aici?

- Pentru că au fost lăsată să se descurce singure, fără sprijinul unui management competitiv. Nu toți cei pe care Revoluția din 1989-i-a găsit în fruntea IAS-urilor erau buni manageri. Ar fi trebuit să fie trecute în regim de autogestion și nu să facă acest lucru. În regim de autogestion, asemenea proprietăți ale statului au funcționat foarte bine până în anul 1940, ele pot funcționa la fel și acum. Cu obligația de a depune la stat o cotă anuală, ca arendă a terenului, și de a avea un profil al culturilor agricole, care să reprezinte zona respectivă. Concesionarea lor, cum se propune în prezent, nu cred că reprezintă o soluție viabilă.

- Dumneavoastră vorbiți de posibilitatea unei agriculturi românești performante; dar ar putea rămâne performanță agricultura unei țări căreia îi lipsește industria?

- În industrie, unde e nevoie de experiență, de o permanentă cercetare științifică de profil și de alte condiții, deocamdată nu putem fi competitive pe piață europeană. Dar în agricultură putem fi. Să pe baza exporturilor agricole, incet, incet, ne putem pune pe picioare și industria. De aceea, agricultura este acum o prioritate economică națională. Este prima noastră șansă de redresare economică. Iar acest adevăr se regăsește și în starea de spirit a populației. Sondajul amintit o atestă.

Cărți apărute

la Editura Fundației „România de Mâine”

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

INTRODUCTION À L'HISTOIRE
DE LA CIVILISATION
ET DE LA CULTURE FRANÇAISES

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

GEORGES VOLCKENSTEIN

A SURVEY OF ENGLISH LITERATURE
FROM BEOWULF TO JANE AUSTEN

EDITION PENTRU
„SPIRU HARET”

EMILIA BOGDĂN

LE DISCOURS RADIOPHONIQUE
DANS LA CLASSE DE FRANÇAIS,
L'ANGUE ÉTRANGÈRE

UNIVERSITATEA „SPIRU HARET”

Stelian Stoica
Ionel Teodorescu
Cătălin Voiculescu

EDITION PENTRU
„SPIRU HARET”

SITUATIA STATISTICA A INVATAMANTILUI UNIVERSITAR PARTICULAR DIN ROMANIA PE 1998-1999

Nr. de universități particulare - 68 (conform H.G. 535/1999).

Nr. de centre universitare cu astfel de universități - 22.

Nr. de centre universitare numai cu universități particulare - 4;

Nr. de facultăți - 186;

Nr. de specializații - 127;

Nr. de total studenți - 130.054, din care:

Anul de studiu	Total	Forma de învățământ	
	zile	serale	f.f.
I	47.898	32.866	38
II	33.424	23.707	52
III	21.208	15.813	44
IV	17.900	12.619	50
V	8.320	3.079	-
VI	1.304	702	-
			602

Repartiția studentilor pe profiliuri:

- Tehnic - 435;
- Agricol - 2.451;
- Economic - 52.867;
- Medical - 2.776;
- Universitar - 24.031;
- Juridic - 46.222;
- Artistic - 1.272.

Studenti - cursuri de zi - 88.786;
- cursuri serale - 184;

- cursuri f.f. - 41.084;

Studenti cu limba maternă limbă:

- română - 124.283;
- maghiară - 4.407;
- germană - 653;
- sărbă - 158;
- rusă - 35;
- altă - 385.

Studenti străini: 107 (42+19+13+21+12).

Conferința de la Seattle – rezultate contestate

Runda mileniului și participarea României

Liberalizarea schimburilor comerciale internaționale – sub presiunea intereselor divergente

- Un demers relevant pentru cunoașterea de la sursă a cauzelor unei noi amânări a negocierilor. ● Scurtă incursiune în misterioasa istorie a relațiilor comerciale mondiale. ● Optiuni, așteptări și justificate temeri. ● Mărul unei vechi discordii – subvențiile la export și sprijinul producătorilor interni. ● Modalități de „apărare” comercială înăspresc conflictele.
- Ce a reprezentat pentru România această rundă de negocieri? ● Un dialog deschis pentru cunoașterea fenomenelor, tendințelor în relațiile comerciale mondiale.

Idea de a se organiza o dezbatere despre destinele și evoluția comerțului exterior românesc din perspectiva „Rundei milenii”, având ca invitat chiar pe șeful delegației țării noastre, care a participat la cea de-a treia Conferință Ministerială a Organizației Mondiale a Comerțului desfășurată la Seattle, dl. Mihai BERINDE, demonstrează nu doar interesul general manifestat față de un asemenea eveniment, ci și eforturile constante ale cadrelor didactice de la Facultatea de Marketing și Comerț Exterior și Facultatea de Management Financiar-Contabil pentru perfeccionare, pentru cunoașterea aprofundată a unor tendințe și fenomene internaționale. Oportunitatea unui asemenea demers și înțințific este cu atât mai mare cu cât interese divergente au marcat terobil lucrările acestei Conferințe, care și propusese să lanseze un nou ciclu de negocieri în vederea continuării liberalizării schimburilor comerciale internaționale. Momentul care însă nu s-a mai întâmplat, ceea ce a generat nu doar dilema – ceea ce a rezultat beneficiu pentru o mai bună pregătire? –, ci și aprige controverse.

Deschizând lucrările dezbatării prof.univ. Constantin MECU, prorector al Universității „Spiru Haret”, după ce a prezentat personalitatea domnului Mihai BERINDE, subsecretar de stat și șeful Departamentului de Comerț Exterior din Ministerul Industriilor și Comerțului, i-a precizat experiența acumulată la Oficile diplomatice din Paris și din Bruxelles, ca prim-colaborator al ambasadorilor în negocierea principalelor acorduri care le-a realizat țara noastră după 1990: asociere la EURO, cu asociația liberului schimb, cu țările central-europene CEFTA, fiind și șeful delegației României la Conferința Mondială a O.M.C., a treia, cu o rezonanță deosebită, dar și cu o desfășurare pe căd de imprevizibilă pe atât de interesantă.

Prezentând participanții la dezbatere, prof.univ.dr. Constantin MECU a subliniat caracterul cu atât mai bine venit al acestor reunii, cu căt mai mulți dintre invitați au lucrat efectiv și în domeniul comerțului exterior, în comisiile internaționale. „De altfel, nu cred că ar fi lipsit de importanță – a subliniat prorectorul Constantin MECU – să vă informez că, în cadrul Facultății de Marketing și Comerț Exterior, funcționează un Laborator de studiere a problemelor teoretice și practice ale politicilor de comerț exterior, care poartă emblematic numele lui Mihail Manolescu, și, pe baza unui plan ambicios de cercetare, abordează aspecte care fac mai accesibilă înțelegerea proceselor de mondializare și globalizare. Așa aminti o singură temă de cercetare: Posibilitățile de armonizare a raportului dintre procesul de liberalizare a comerțului și interesele naționale, mai exact, de protejare a acestor interese”.

Intr-o asemenea ambianță elevată, prof.univ.dr. Mihai BERINDE, care de la început și-a exprimat disponibilitatea pentru un dialog autentic, a subliniat că va insista mai mult pe temele de actualitate, pentru că o serie de elemente conceptuale sunt cunoscute la acest nivel.

„În ceea ce privește relațiile noastre în cadrul Organizației Mondiale a

Comerțului, și și foarte bine că România a devenit membră a GATT în 1971 – a spus vorbitorul. Pe această bază, a fost admisă ca membru al OMC-ului, evitându-se cerința unor negocieri cu fiecare din fostele țări membre GATT. Primul pas a fost acesta. Ne-a avut avantaj, de asemenea, faptul că România a plecat de la statutul de țară în curs de dezvoltare. În conformitate cu rezultatele Rundei Uruguay, pentru țările în curs de dezvoltare au fost prevăzute o serie de flexibilități pentru produsele industriale și pentru cele agricole, printre care și o reducere de până la 50% la taxa vamală. În timp ce media acesteia era de 20-25%. Dacă ar fi fost nevoie să intrăm în renegotieri individuale cu fiecare țară, imaginaj-vă că toate aceste facilități dispăruau. Vedeți cum s-a întâmplat cu China”.

La Seattle, problema a fost că am vrut să fim mult mai ambicioși, mai ales americanii care au vrut să folosească acest prilej ca pe o campanie electorală. Și atunci a apărut ideea liberalizării comerțului internațional și astfel Conferința de la Seattle urmă să devină „Runda milenii”. Doi ani de zile această idee a fost larg prezentată. Sondajele au relevat că nu este momentul să se treacă la liberalizarea mai profundă, până când societatea civilă și țările mai puțin dezvoltate nu semnează ceea ce trebuie, ceea ce s-a negocia. Problema s-a complicat prin faptul că multitudinea celor 135 de țări căle sunt acum membre în OMC, a generat o serie de interese divergente. Agricultura este un domeniu în care Europa trebuie să facă gesturi în sensul unei mari liberalizări. Americanii erau cei care prevedea că negocierile să se limiteze la acest domeniu, dar europenii au optat pentru mai multe domenii, inclusiv investițiile, serviciile publice, făcând procesul negocierilor să devină extraordinar de controversat.

Rând pe rând au fost puse în evidență problemele aplcate în litigiu. De pildă, subvențiile la export și sprijinul intern pentru susținerea proprietarilor producători. Dacă la produsele industriale nu se acceptă subvenții de export, iată că în agricultură se acceptă anumite subvenții de export la nivelul producătorului.

Au fost discutate și instrumentele de apărare comercială, printre care, în ultima vreme, măsurile de antidoping s-au amplificat, întrucât există o anumită temere în legătură cu liberalizarea comerțului și aici au intervenit divergențe, pentru că unii susțin rediscutarea măsurilor stabilite la Uruguay, în vreme ce alții optează pentru menținerea celor adoptate atunci.

O atenție aparte a fost acordată problemelor clanței sociale, care a căptătat evidente conotații politice, cum a fost cazul poziției delegației americane care a considerat-o un căștiug, din perspectiva electorală. Evident – a susținut vorbitorul, în esență – trebuie respectate anumite standarde sau norme de muncă privind exploatarea copiilor, prețurile foarte mici ale forței de muncă, de pildă. În acest sens au apărut conflicte între țările dezvoltate, țările în curs de dezvoltare și cele aflate în tranziție.

Avem o inițiativă. Putem primi sprijin din partea ministerului dumneavoastră? Eu am bătut America în lung și în lat. Americanii sunt, ca să zic așa, condamnați să bea numai bere și whisky. Eu cred că am putea să dezvoltăm o piață de vin acolo prin comerțul electronic. La ora actuală, perspectiva de a dezvolta comerțul electronic este mare și societatea aceasta informațională este liberalizată. Cum am putea să relansăm această preocupare?

– Deocamdată, nu ne implicăm direct în această problemă – a precizat prof.univ. dl. subsecretar de stat Mihai BERINDE. Ne implicăm în obținerea unor facilități, pentru ca o parte din fondurile pe care le avem la nivel național și european să fie utilizate în acest domeniu.

La întrebarea prof.univ.dr. Constantin VLAD dacă în cadrul Conferinței s-au abordat unele probleme privind pozitia corporațiilor transnaționale în domeniul comerțului, dacă s-au exprimat unele puncte de vedere ale țărilor în curs de dezvoltare, dl. M. BERINDE a precizat, că, după cum se stie, aceste țări sunt împotriva globalizării și împotriva acestei monopolizări.

Un interes aparte a susținut problema raporturilor dintre Organizația Mondială a Comerțului și celelalte organisme economico-financiare internaționale, a procesului de armonizare a legislației. Astfel, prof.univ.dr. Constantin MOISUC a mărturisit că ar dor să afle în ce stadiu a ajuns transformarea GATT și ce tendință mai pregnantă s-a conturat în evoluția lui spre O.M.C.? În ce măsură OMC s-ar putea apropia de alte organisme mondiale și dacă există o cooperare între aceste organisme?

În OMC se discută probleme de tip comercial, sau despre acordarea clauzelor naționalei celei mai favorizate, în vreme ce celelalte organisme mondiale se ocupă de tehnici globale, fiind mai specializate, a răspuns dr. Mihai BERINDE. Dar, deși există observatori din partea OMC în aceste organisme, totuși, anumite interferențe, paralelismu nu pot fi evitate. Si România a devenit membru regional al OMC, fiind membru de jure.

În legătură cu armonizarea legislației s-a precizat că integrarea nu reprezintă un moment, ci un proces care constă în trei etape: începerea negocierii, momentul aderării și integrarea și se desfășoară pe durată a 8 – 10 ani. De aceea este ciudat faptul că multe vocile susțin că România nu ar fi pregătită pentru acest moment, când dispune practic de 10 ani.

În aceeași ordine de idei, prof.univ.dr. Constantin MECU a afirmat că România a semnat în 1993 acordul de asociere. În primii 5 ani ni s-au acordat preferențial concesii vamale, urmând ca în următorii 5 ani să acordăm Uniunii Europene concesii similare. Care este stadiul acordului de asociere? Am făcut o cca pași, comerțul nostru cu Uniunea Europeană în ce situație se află?

În consens cu acest acord european de asociere, a subliniat dl. subsecretar de stat

M.BERINDE – toate produsele industriei românești au circulat pe piață europeană fără taxe vamale și am avut posibilitatea să le menținem fără restricții la exportul românesc, în timp ce ei nu aveau asemenea facilități. Exporturile românești pe piață europeană au crescut de cinci ori. Dacă această evoluție ar fi vizat toate statele lumii, am fi avut 3-4 miliarde dolari excedent. Ce pot să spun este că a crescut mult exportul pe piață europeană, deficitul s-a înregistrat nu cu Uniunea Europeană, ci cu Rusia – 1 miliard de dolari. Si CEFTA a devenit unul din partenerii foarte importanți, avem o creștere la export de 28%, și cu 25% o scădere la import. Soldul în general este negativ. În țările care sunt într-o situație dificilă în domeniul economic, acolo nu am făcut nimic, cum este spațiul fost sovietic – Rusia, dar nici în China, sau India. 78% din export se face în Europa, datorită facilităților pe care le-am primit. Începând cu ianuarie 1999 s-a adoptat acordul regional în a căruia concept un produs poate fi exportat în condiții preferențiale.

Răspunzând altui set de întrebări, dl. Mihai BERINDE a remarcat faptul că România este abordată ca o țară în curs de dezvoltare. Viața a condus la niște situații bizare. Mexicul, țară în curs de dezvoltare, membru al OMC, este acceptat ca o țară în curs de dezvoltare și beneficiază de facilități și atunci noi de ce să renunțăm la asemenea oportunități, când avem nevoie de ele? În ceea ce privește tariful vamal cu Uniunea Europeană, în momentul când vom adera nu vom mai avea tarif vamal al nostru. Va fi o piață unică.

În încheierea dezbatărilor, prof.univ.dr. Constantin MECU a mulțumit d-lui Mihai BERINDE pentru șansa oferită de a asculta o expunere atât de densă, pentru disponibilitatea la dialog.

Evident, toți vrem să ne încadrăm în dinamica generală a economiei de piață, dar acționăm într-o manieră specifică, în interesul nostru național – a opinat prof.univ.dr. Constantin MECU. Eu cred că se pot negocia și mai bune condiții de aderare și integrare în structurile internaționale ale acestei economii de piață. Au făcut-o și cei chemați înaintea noastră și acum va trebui ca noi însine să obținem condiții că mai favorabile țării noastre. Din această perspectivă, este adevărat că România a negociat cu tenacitate, dar să recunoaștem, mentalitatea a rămas în urmă și greu mai progresează în direcția aceasta. Acordurile europene sunt bune, dar dacă vom continua să tergiversăm măsurile de ordin economic pentru a implementa efectiv mecanismele de piață, pentru a fi aplicabile în condițiile care le-am negociat, rezultatele nu vor fi pe măsură așteptările. Depinde de noi să evaluăm ce este bun, ce este rău și, mai ales, să acționăm prin demersuri neezitate, dând dovadă de mai mult profesionalism, de competență și, de ce nu, de inteligență.

Și, am adăugat noi, de o mai mare deschidere, de mult curaj în abordarea și altor piețe, abandonând prejudecările mai vechi și mai noi, în beneficiul țării noastre.

Adela DEAC

CU LUCIDITATE ȘI PROFESIONALISM DESPRE REALITĂȚI DE NEOCOLIT*

Lumea medievală, mai ales în partea apuseană a continentului european, a trăit o mie de ani sub teroarea puterilor malefice *transcendente*. Rugându-se mereu, cu cuvintele învățate de la întemeietorul religiei creștine „Vie împăratia Ta” (adică a lui Dumnezeu), omul medieval a jinut să ilustreze mult mai spectaculos teribilă convingere scăpată de sub pana Apostolului Pavel, că „domnul acestor lumi” este ingerul căzut de la începuturile ei, ceea ce ar însemna că lui Dumnezeu li rămâne, deocamdată, stăpânirea peste „lumea cealaltă” și peste împăratia cerurilor. Or, singurul care a pretins că a văzut-o și ne poate spune ce și pe acolo se numește Dante Alighieri, cu a sa *Divina Comedie*.

Diavolul domnește de pe zidurile catedralelor închinatelor lui Dumnezeu, și monștrii sculptați scot limba la cruce; un univers de groază plutește peste pământul chinuit de război, de năvăliri și de boli apocaliptice care seceră populația unor orașe întregi, umorînțuri, unor ţări sau unor părți de lume.

Renașterea, cu toate minunile ei de artă și cu tot avântul încrederii în om, în demnitatea lui, în puterile sale și în dreptul său la viață de pe pământ, n-a schimbat prea mult mentalitățile și structura înșăși a așezărilor de sub cer. Lui Pico della Mirandola, lui Leonardo, Rafael și Michelangelo i-au succedat cei ce l-au ars pe rug pe Giordano Bruno, l-au judecat pe Galileo Galilei și au desărăcat vânătoarea de vrăjitoare, umplând văzduhul de fumul rugilor închiziției.

Diavolului și vrăjitoarelor le-au luat locul în secolul nostru – secolul celor mai uluitoare acumulări de cunoștințe și invenții tehnice – teribilele mașinarii represive ale totalitarismelor de stângă și de dreapta, care au transformat Închizia (această supremă desfigurare demoniacă a Evangheliei lui Hristos) într-un joc de copii, și movilele de capete de oameni ale lui Gingis-Han, în expresia slabelor mijloace de omucidere de care dispunea acea epocă față de semenii noștri. Lenin, Stalin și Hitler (am citat, după obiceiul dramaturgilor, în ordinea intrării pe scenă) s-au întrecut în ceea ce mai însămânțătoare dintre competiții de a transforma pământul și viața oamenilor în iad. Un iad față de care iadul medievalilor a devenit un joc aproape idilic. În locul monștrilor de pe catedralele gotice a apărut lumea monștrilor care au curmat tot ceea ce geniu uman a flărit mai desăvârșit ca tehnică și putere de distrugere, cu tot ceea ce cruzimea speciei a acumulat de la începutul lumii.

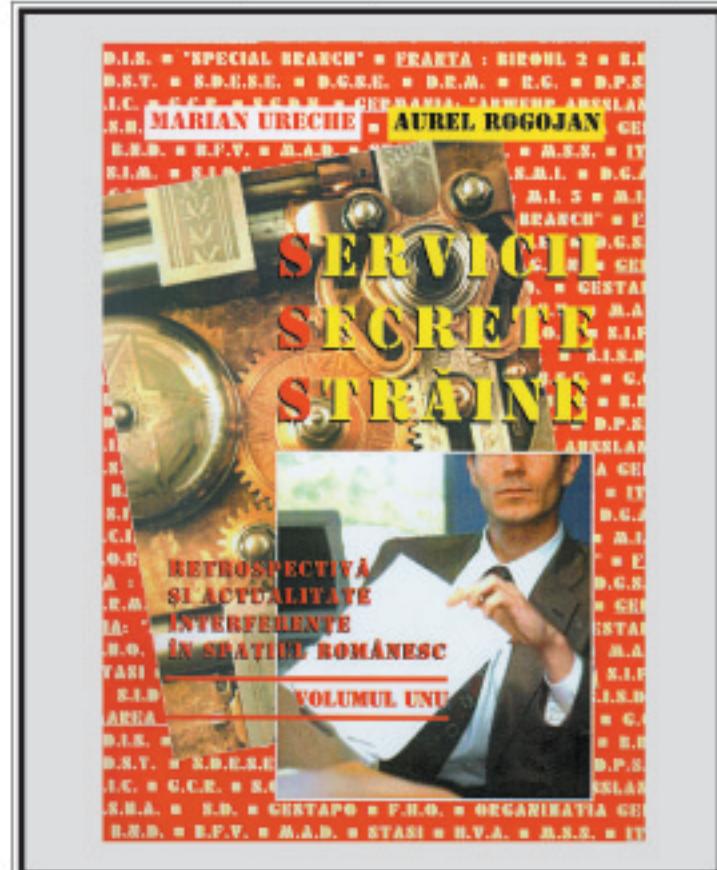
Și totuși, ce dovedă mai eloventă că Dumnezeu n-a creat lumea pentru a o lăsa pe mâna dracului, decât sfârșitul lamentabil al supremelor intrupări ale răului în istoria universală, deși fiecare se grăbise să și proclame, una biruință împlacabilă și vesnică în virtutea însăși „legilor istoriei”, iar cealaltă – mai modestă – doar instaurarea ordinii naziste de o mie de ani prin pumnul de fier și pasul de găscă.

Nu ne-am scuturat bine de aceste două coșmaruri adevarate ale secolului ce se încheie, și iată că un nou val de teroare amenință să se reverse peste omenirea devenită „globală” deocamdată sub raportul spaimelor și amenințării de care este păscută. Este teroarea inspirată de o altă „transcență”, de data asta nu din cer, din nepătrunsa împăratie a lui Dumnezeu și a dușmanului său, ci de

dincolo de posibilitatea de percepcie și înțelegere a omului de pe stradă, care și duce viața de azi pe măine, încercând să-i smulgă bruma de bucurie ce ne împiedică să blestemăm ceasul în care ne-am născut.

Peste planetă începe să plutească „haloul” negru al unor realități de dincolo de puterea noastră, a celor comuni și săraci, de a cunoaște și de a acționa. O întreagă literatură invadăază piața, despre ceea ce au transformat tot ceea ce vedem noi cu ochii, într-un uriaș

serviciilor secrete românești) istoria. Nu numai a timpului nostru, dar și nici unui timp. Despre acest adevăr, care se impune imperativ istoricului contemporan, autorii, excelienți parteneri, colonelul Marian Ureche și totodată istoricul de vocație certă Marian Ureche și colonelul Aurel Rogojan, analist și metodolog de excepție – reușesc să ne convingă de o manieră ce recomandă această luerare ca pe o prezență inconfundabilă în bibliografia

teatrului de păpuși, manevrat de păpușarii de dincolo de vederile noastre.

Spaima de această lume ocultă, care ne joacă și ne poartă în direcția apocalipsului universal, tinde să ia locul spaimeilor de odinoară ale medievalilor, și spaimeilor noastre ce ne faceau să acoperim telefonul cu pema atunci când voiam să ne spunem căteva cuvinte fără să fim ascultați.

Prințul temei, careia îi adaugă, de altfel, un capitol absolut inedit, și pentru noi capital: modul cum au acționat toate serviciile secrete a căror istorie o scriu, pe teritoriul României, și cum au influențat destinele țării și ale poporului nostru. Cei care l-au degrevat, la un moment dat pe Marian Ureche de sarcinile de serviciu, trimijându-l „la odihnă”, iar colonelului Aurel Rogojan i-au diminuat din „responsabilități”, au înzestrat astfel istoriografia română cu două nume netrecătoare și au oferit românilor de azi, care vrea să înțeleagă pe ce lume trăiește, cartea cea mai urgent necesară.

Vorbind despre un punct de vedere românesc într-o temă atât de universală am avut în vedere, pe lângă acele capitole absolut noi și revelatoare despre implicatiile spionajului străin în istoria românilor, două caracteristici esențiale ale cărui

mondială a temei, căreia îi adaugă, de altfel, un capitol absolut inedit, și pentru noi capital: modul cum au acționat toate serviciile secrete a căror istorie o scriu, pe teritoriul României, și cum au influențat destinele țării și ale poporului nostru. Cei care l-au degrevat, la un moment dat pe Marian Ureche de sarcinile de serviciu, trimijându-l „la odihnă”, iar colonelului Aurel Rogojan i-au diminuat din „responsabilități”, au înzestrat astfel istoriografia română cu două nume netrecătoare și au oferit românilor de azi, care vrea să înțeleagă pe ce lume trăiește, cartea cea mai urgent necesară.

Vorbind despre un punct de vedere românesc într-o temă atât de universală am avut în vedere, pe lângă acele capitole absolut noi și revelatoare despre implicatiile spionajului străin în istoria românilor, două caracteristici esențiale ale cărui

Prima este maniera de investigare și de prezentare a materiei, prin cuprinderea realității istorice cu ochiul profesionistului capabil să percepă imediat ponderea elementului informativ în geneza evenimentelor și în evoluția lor. Nu am făcut o investigație specială, dar nu cred că mai există, în momentul de față, într-o altă cultură și o altă limbă, o încercare atât de sistematică și totodată o sfârșit de sinteză atât de temerară, din care cititorul să înțeleagă în ce măsură destinele istorice ale unor țări ca Marea Britanie, Franța, Germania, Italia, S.U.A., Rusia, Israel, China și Japonia – adică principalii actori pe scena istoriei universale în secolul nostru – și neîndovinelic în secolul care vine – au folosit și, uneori, au beneficiat decisiv de aportul serviciilor secrete. Și astăzi nu acum, când s-a ajuns la paroxism și legendă în aprecierea unor asemenea servicii, ci în toată existența lor ca stat. Urmărind pentru fiecare în parte trajectoria lor istorică, și scopările cu penseta pentru fiecare dintre ele aceste momente, se face o demonstrație fără precedent și deocamdată fără egal, a faptului că nu se mai poate scrie și înțelege istoria fără a lua în considerare alături de factorii puși în evidență până acum, factorul informativ. El trebuie inscris neapărat printre „permanențele istoriei” (N. Iorga), iar lectia ce se desprinde automat, chiar dacă nu ne este servită explicit, capătă un sunet aparte în realitatea românească de azi: un stat căruia i se distrug sistematic structurile de acest gen, și căruia i se decimează și demoralizează lucrătorii lor, este un stat condamnat la moarte. Cu atât mai mult un stat în care toți cei ce, într-un fel sau altul, înțeleg să participe la succesul operei de apărare națională, sunt urmăriți, condamnați moral sau sanctionați, în vreme ce servanții structurilor străine similară, recrutați dintre cetățenii lui, sunt reabilitați juridic și aspiră la răsplăti și onori publice.

A doua caracteristică, Poporul român s-a singularizat în realitatea medievală dominată de spaima de diavol, conferindu-i acestuia în imaginarii religiose populară un loc ce contrastează profund și semnificativ cu hiperbolizarea prezenței satanice, nu numai în Occidental catolic, dar și în Răsăritul ortodox grec și slav. România a refuzat categorii și constant să considere că „domnul aceste lumi” este altul decât cel care a făcut-o, și că biruința poate fi căstigată în cele lumeni mai sigur și mai ușor, umbărând pe căile mijloacelor satanice decât pe ale credinței în puterea intrinsecă și biruința împlacabilă a Binei. Momentul radicalei noastre singulariză și despărțirea de „Europa”, atât spre Vestul lui Machiavelli, cât și spre Estul doctrinei politice a lui Ivan cel Groznic al Rusiei este marcat de *Învățăturile lui Neagoe Basarab*. Spre a folosi cuvintele recente ale Papii Ioan Paul al II-lea, români au ales „să-și întemeieze viitorul pe stâncă tare a Evangheliei” în același moment în care Occidental, prin gura lui Cosimo Medici, tatăl lui Laurențiu Magnificul, decreta (și Machiavelli varidica acesta la rang de catechism politic pentru o jumătate de mileniu) că „Nu cu rugăciuni de Tatăl nostru se guvernează republică”.

Revista se poate procura prin abonament la toate oficile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Costul unui abonament trimestrial este de 8.400 lei.

De asemenea, solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plată prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa:

Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, București, Calea 2511-23/I/rol-BCR-Sucursala Unirea

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de

LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI

TIPOGRAFIA

FUNDAȚIEI “ROMÂNIA DE MÂINE”

REVISTA
OPINIA
nățională

Director:

Prof.univ.dr.

Aurelian BONDREA

• REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, Telefon: 330.40.40/interior 182
Revista OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci
la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

*Marian Ureche, Aurel I. Rogojan, *Servicii secrete străine. Retrospectivă și actualitate. Interferențe în spațiu românesc*, vol.I, Editura PACO, București.

A nu hiperboliza răul, a nu da dracului mai puțină, dar nici mai multă putere decât are, și a-l vedea cu ochii cu care l-a văzut Ion Creangă în basmele sale, a rămas constantă ființei românești. Ea explică atâtea biruini incredibile asupra unei istorii de atâtea ori de coșmar, în care aparițiile teratologice cu care s-au confruntat au crescut în proporție geometrică, și ca dimensiuni și ca primejdie, dar lăsând totdeauna dreptatea și Binele de partea celor aparent mici și neputincioși în față forței suverane și discreționare.

Acceași mentalitate mustește din filele cărții ce ne stă acum în mână, carte monumentală nu numai prin proporțiile celor două volume și prin ambiția unui proiect dus până la capăt, dar și prin duhul ce respiră din filele ei. Căci oamenii care au cunoscut astăzi de bine „mașinaria” din interiorul ei, și într-o din cele mai perfecte montări cunoscute de veacul nostru, au înțeles și ne fac să înțelegem și noi până unde i se întind hotarele și puterile, și în ce măsură nici asemenea mecanisme nu sunt invulnerabile la *impredictibilitatea vieții*, care poate da peste cap, cu *întâmplarea* (asimilabilă de atâtea ori cu voia lui Dumnezeu!) cele mai perfecte și mai îndelung urzeli (cauzul rețelei de spionaj din Anglia descoperită în urma măsurilor de asigurare a securității Keiserului în timpul vizitei la Londra este din acest punct de vedere o capodoperă). Și se dovedesc neputincioase în față rezervelor de rezistență și replică ale unei națiuni hotărâte să nu se lasă măcinată nici chiar între roțile celor mai perfecte mecanisme de anihilare, autohtone sau străine. Numai cineva care face parte din poporul ce a repurtat căteva dintre nu istoricile, ci istorico-fantastice victorii ale secolului ce se încheie putea simți în felul acesta. Și mai ales cineva care știe bine că de mult a contribuit la aceste victorii însăși instituția pe care a servit-o timp de o viață.

Autorii lucrării nu mitizează și nu demiteză obiectul de cercetare abordat, ci scriu cu luciditate și profesionalism despre o realitate de neocolit și de neînlocuit în economia existenței statale din toate timpurile și de pe toate meleagurile. Prezintă această realitate în cele mai impunătoare ipostaze istorice în care o putem contempla. De aceea în fața avalanșei de literatură ce urmărește să cultive spaima ca pe vremuri „epistolele căzute din cer”, în care stră-străbunicii noștri vedean ultimele revelații ale adevărului absolut, această carte de adevărăță orientare în veacul ce l-am străbătut și mai ales în cel care așteaptă este menită să reducă în sufletele calme, și mai ales certitudinea victoriei unei națiuni ce și-a întemeiat codul de existență pe temeliile valorilor morali imuabile ale umanității și „pe stâncă tare a Evangheliei”. Un semnal al acestei biruințe este înșași faptul că din mijlocul ei asemenea autori n-au dispărut, și nici editori în stare să le transmită mesajul în lume.

Cu singurul regret că Editurii Roza Vânturilor nu i-a mai stat în putință tipărirea ei, mă asociez măcar pe această călăutării evenimentelor ale cărui semnificații am încercat să le scoț în calea cititorului mai înainte de a se lăsa furat de lectură.